

Петер і червоний птах (скорочено)

Ульф Старк

Ульф Старк

Петер і червоний птах

Стислий переказ по главах, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

Розповідь у повісті ведеться від імені хлопця на ім'я Петер Фогель (зі шведської фогель – птах).

1

Зранку Оскар – батько Петера, будить свого десятирічного сина і каже швидше збиратися. Оскар уже не спав, а дивився на батька крізь підзорну трубу для підводного стеження. Цю трубу хлопець зробив зі Стаффаном ще минулого літа, коли Оскар обіцяв узяти їх із собою на риболовлю. Однак слова батько не дотримав, бо йому весь час заважали інші справи. Одного разу Стаффан і Петер випробували трубу, розглядаючи пуголоків, яких принесли у ванну. Пуголки налякали тоді маму Петера – Єву.

Петер вважав батька зовсім не поганим. Але Оскар постійно працював, тому часто сердився, метушився і був неспокійним. Сестра Петера – Лотта, мала шість років. Дівчинка була гарненька, з довгими темнуватими кісками. Сестра була майстром кривлятися і робити гримаси. Петер зовсім не вважав себе красенем.

Того ранку Петер вирішив не вставати. Хлопець міркував про те, як усе-таки неприємно знати, що мусиш кожного дня вставати рано-вранці, що так буде день у день, з року в рік, аж поки вийдеш на пенсію. А дідусь йому розповідав, що старим треба буде вставати ще й вночі.

Батько почував себе втомленим, нервовим та безсилим. Він просив сина вставати, але Петер заплющив очі і уявив себе каменем, хоч боявся гніву батька. Але Оскар просто розреготався, і це було схоже на невеличкий землетрус. Живіт його ходив ходором, на очі набігли сльози. Мама Єва, від якої Петер успадкував руду шевелюру, одного разу розповідала, що коли вони з Оскаром тільки побралися й жили в маленькій квартирі, то вона накидала на нього подушку, коли він заходився реготом, щоб старенькі сусіди не хвилювалися й не грюкали в стінку.

Батько пішов на роботу, залишивши синові біля ліжка два банани.

2

Петер думав, що йому не набридне лежати. Та через дві години він встав, одягнувся, випив молока з бутербродом та шматком шоколадного пудингу, який знайшовся в холодильнику, і подумав, що будь-якої хвилини зможе скочити в ліжко й прикинутися, ніби пролежав цілий день.

Будиночок Петера стояв на високому пагорбі і зовні мало відрізнявся від сусідніх будинків. Усі вони були малі, дерев'яні, з тісними кімнатками, збудовані на кошти підприємства, де працювали Оскар з Євою. Працювали там усі мешканці маленького фабричного селища, що звалося Гроюнга.

Хлопець вийшов на вулицю, ніде нікого не було. Вдалині виднілися фабричні труби. Фабрика стояла березі Блакитного озера. Майже всі дорослі там працювали. Дехто ще працював у магазині, дехто в іншому місці, а декотрі й зовсім ніде не працювали. Петер хотів піти до Крістін, яка мала свою невеличку пральню. Крістін доглядала Лотту, коли Оскар з Євою були на роботі. Вона доглядала колись і Петера. Але зараз до неї краще було не йти, бо там була Лотта.

Селище розкинулося в долині між двома пагорбами. Один його кінець сягав до Блакитного озера, а другий тону в густих лісах та зелених луках. На одному пагорбі стояла вілла Блакитного Дядька, якого звали Бальквіст. Його звали Блакитним Дядьком тому, що тримав блакитну фабрику та голубу віллу – чималий будиночок, біля якого був ставок.

Петер пішов у ліс до Приблуди, який мешкав у маленькій хатинці. Його прозвали так за те, що завжди ходив у брилі та ще й мав чорну бороду з сивиною. Раніше він ходив на фабрику, але раз йому на спину звалився великий ящик і мало не вбив.

Петер прийшов і побачив, що Приблуда лежить хворий. Він лише тоненько й протяжно заскиглив, побачивши хлопця. По обличчі чоловіка градом котився піт, у нього був жар. Петер поклав холодний компрес на чоло Приблуди. Він мляво усміхнувся на знак подяки. Пити воду він не міг. Хлопець щодуху помчав до молочної лавки тітки Брунскуг. Там він сказав, що Лейф, що живе в лісі, хворий. Тітка Брунскуг викликала швидку.

Хлопець побіг до хатинки. Через пів години приїхали лікарі. Саме на ту хвилину, коли заходили лікарі, Приблуда розплющив очі й глянув на Петера. Потім підняв руку і взяв його долоню в свою. Коли його несли на ношах, він попросив Петера доглянути за кабанчиком.

Стислий переказ по главах, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

3

Тепер Петер мав пильнувати кабанчика, хоч планував пролежати в ліжку решту свого життя. Оскар не дуже здивувався, коли побачив, що син не в постелі. Батько сказав, що життя весь час підносить сюрпризи. Але син вважав, що у житті батьків майже не було сюрпризів. Щоранку вони вставали в одну й ту саму пору, йшли на фабрику, робили там день при дні одне й те саме, потім верталися додому, дещо порали по хазяйству, балакали трохи між собою, дивилися телевізор і йшли спати. І в усіх людей, що мешкали біля них, дні були точнісінько такі самі. Робота висмоктувала з батьків останні соки. Її ставало дедалі більше, а грошей ніхто й не думав набавляти.

Стаффан і Петер назвали кабанчика Останнім Могіканином. Друзі вирішили

привести його в село, до будинку Петера. Коли хлопці вели тварину, короткозорий дядько Янсон прийняв її за собаку, а Стаффан навіть сказав, що це бультер'єр.

Останнього Могіканина привели у будинок і прив'язали до вішалки з капелюхами. Кабан налив на килимку невеличку калюжу. Друзі зробили йому ліжко з Лоттиного кошика для іграшок і застелили халатом Оскара. Хлопці помили кабана у ванні, але вирішили влаштувати ще холодний душ. Від крижаних струменів кабан заверещав і почав бігати кімнатами, поки на голову йому впала ваза. З квітами на голові він і далі бігав по квартирі, завдаючи ще більшої шкоди.

Прийшли Оскар, Єва і Лотта. Оскар, ступивши крок уперед, потрапив у калюжу, щойно зроблену Останнім Могіканином. Усі прибулі ошелешено дивилися на те, що коїлося перед ними. Кабан вилетів надвір. Усі кинулися наздоганяти його. Трохи згодом приєдналося ще кілька людей. Останній Могіканин, покружлявши трохи селищем, припустив по Фабріксвейєну. Ця вулиця вела до вершини пагорба. Майже біля самої вершини Оскар стрімголов рвонув уперед і кинувся на кабанчика. Але той вирвався й шугонув просто в напіврозчинену хвіртку, що вела у садок Блакитного Дядька. Садок був дуже доглянутим. У цьому штучному раю Останній Могіканин несамовито бігав. У Блакитного Дядька саме були гості, які сиділи на терасі.

Спантеличено і приголомшено дивився Блакитний Дядько на вторгнення непроханих гостей. Кабан продирався крізь рукотворні хаші, гарцював по газонах, аж вирвані з корінням квіти підлітали вгору. Велетенський чорний пес кинувся за ним. Кабанчик забіг у ставок. Усі спробували оточити втікача, навіть Блакитний Дядько. Він став, широко розставивши ноги. Могіканин блискавично майнув туди. На мить усім здалося, що Блакитний Дядько їде верхи на свині, та ще й задом наперед.

Невдовзі кабан зупинився біля карликової сосни й почав робити під собою калюжу. І тоді Оскару вдалося спіймати кабана. Блакитний Дядько лютував. Петер з родиною пішов додому. Як тільки вони відійшли від хвіртки вілли, батько зареготав. Сльози котилися в нього по обличчю, живіт витанцьовував так, наче всередині сиділо кенгуреня. Той регіт був шалений. Петер теж засміявся. Люди, що йшли додому, спинялися посеред дороги і починали реготати й собі. Вся Гроюнга виповнилась одним великим сміхом.

4

Приблуда повернувся додому, пролежавши в лікарні три тижні. І кабан повернувся до нього. Приблуда був радий, що за людей Блакитному Дядьку помстилася хоч свиня. У місцевій газеті навіть була стаття під заголовком: "Свиня в садку директора Бальквіста". У статті Блакитний Дядько повторював свої погрози щодо відшкодування збитків і таке інше. "Хай позиває свиню до суду!" — веселився Оскар.

Коли Приблуда повернувся, то почастував Петера тортом, фруктовим соком, а потім вирізав із дерева маленьку свинку й подарував. На підставці було виписано: "Останній Могіканин".

Наближалися літні канікули, але Петеру не було весело, бо його тато був чимось стурбований. Він мовчки ходив по квартирі або годинами просиджував, втупившись

поглядом у якусь точку. Вечеряв він мляво, ніби дрімав. Єва теж поводитися дивно, на вигляд вона була вкрай стомлена, легко втрачала самовладання, дратувалася, чіплялась до найменших дрібниць, верещала з будь-якої причини. Ночами Оскарові не спалося. Він ходив туди-сюди по кухні. Однієї ночі Петер почув, що батько ридає. Хлопець вийшов до тата. Той посадив сина на коліна, але нічого не пояснив.

Згодом Петер почав думати, що в цьому усьому є якась його провина. Хлопцеві чомусь ставало моторошно. Йому снилися кошмари з дерев'яним Останнім Могіканином.

5

Кожного ранку батько з сином сварилися. Петер хотів зранку почитати комікси, а батько кричав вставати. Хлопець саме позичив у Стаффана цілу купу журналів з коміксами, бо читання допомагало йому забути про сварки. Батько розсердився і пішов на роботу навіть не поснідавши. Мама почала питати Петера, чому він не може бути з батьком слухнянішим. Хлопець чомусь згадав, як батько одного разу назвав його "накип". Петер сердився, але не на Єву. Радше на себе самого. На накип. Петер теж не поснідав, зі сльозами на очах він поїхав велосипедом до школи.

У школі Стаффан сказав Петеру, що батьки, певно, розлучаться. Бо його батьки теж так сварилися перед розлученням. Петер не міг в це повірити. Йому здавалося, що батьки люблять одне одного. На біду, Петера вчепився Карл-Ерік, старший на один рік, який любив дражнитися, справжній забіяка. Стаффана поруч не було. Карл-Ерік раптом сказав, що батько Петера – комуніст, і про це сказала Сольвейг – донька Блакитного Дядька. Петер знав, що комуністи в Гроунзі вважалися прокаженими. Але хлопець чув, що й Приблуду називали комуністом. Отже, нічого страшного в цьому бути не могло. Карл-Ерік і Петер почали битися. Несподівано з'явився вчитель і розвів хлопців у різні боки. Вчитель пригрозив подзвонити батькам Петера. Хлопець пішов додому берегом Блакитного озера.

Стислий переказ по главах, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

6

Вночі Петер подумки звертався до батька. Хлопчик думав: "Людина завжди боїться, що її не зрозуміють. Тому вона або нічого не каже, або каже зовсім не те, що хотіла сказати. Ось і виходить, що ніхто нікого не може зрозуміти". Син боявся, щоб батько не вважав його дурником, непутящим. Хлопець боявся, що батько розлюбить його, розлучиться з мамою.

Петерові снилися кошмари. Однієї ночі приснилося, ніби батько раптом зник, і ніхто не знає, куди саме. Зникли навіть всі ті речі, що могли б нагадувати про нього: одяг, люлька, бритва. А їхній фотоальбом лежав у помийному відрі. Батька не було на жодному фото! Хлопець прокинувся від того, що плакав. Він пішов у спальню і побачив батька.

Петер пригадав, як вони жили в Едде. Давно це було, ще коли Оскар працював

садівником. Петер з батьком робили опудала. А коли в сина випав молочний зуб, батько посадив його у садку.

Іноді Петеру снилося, ніби він став Сталевим Хлопчиком, ніби дізнався таємницю надприродної сили, яка допоможе подолати зло.

7

Петер сказав до Лотти, що треба щось робити, треба розвеселити батьків. Хлопець відремонтував батькову бритву і тепер уже не почував себе накипом. Хлопець вирішив порадитись із Стаффаном, що можна зробити для батьків. У друга завжди було багато ідей, хоч наслідок не завжди був такий, як очікувалося. Наприклад, хлопці з Приблудою тренували Останнього Могіканина. Приблуда вистругав дерев'яного козла – через нього кабанчик мав стрибати. Зробив ще й драбинку, по якій він мав вилазити вгору. Чоловік вважав усе це дуже важливою справою. Останній Могіканин з часом робився люб'язнішим і пристойнішим. Він впізнавав хлопців та навіть мав брати участь у виставці.

Невдовзі з'ясувалося, що Оскарову бритву Петер полагодив невдало. Хлопець знову думав про те, що він для батька накип і нікчема.

Петер пішов до Стаффана. Друг підкинув ідею, що батькам треба відсвяткувати роковини весілля. Петер згадав, що Оскар з Євою ніколи нічого подібного не влаштовували. Вони навіть не відзначали днів народження і Різдва. Друг сказав, що треба обдумати усі дрібниці.

8

Зранку батьки Петера поїхали машиною до дідуся, який жив у будинку перестарілих. Вони були дуже здивовані, одержавши телеграму, яку придумали написати Петер і Стаффан. Операція з телеграмою називалася "хід маестро". Назву придумав Стаффан. За час від'їзду хлопці мали усе приготувати.

Передусім хлопці взялися прибирати в будинку. Лотта і Петер із Стаффаном мили посуд, підлогу, витирали пилюку, бо у домі давно ніхто не прибирав. Хлопці так мили підлогу, що на шпалерах на стінах лишилися плями. Стаффан вирішив, що шпалери треба пофарбувати. Лотта хотіла зупинити хлопців, але Стаффан узяв пирососа й вилив у нього пляшку червоної фарби. А потім включив пиросос. Але фарба бризкала не тільки на стіни, а й на підлогу, на вікна й так далі...

Стаффан приготував італійські тарталетки з помідорами й сиром. Був іще й торт із написом: "У день роковин весілля" та з червоним серцем. А ще хлопець зробив поради для батьків Петера. На великому аркуші було написано:

"ПОРАДИ БАТЬКОВІ АБО МАТЕРІ:

1. БУДЬ САМИМ СОБОЮ І НЕ ЗАБОРОНЯЙ ЦЬОГО СВОЇЙ ДИТИНІ.
2. НЕ ВІДРИВАЙ ДИТИНУ ВІД СЕРЬОЗНИХ СПРАВ ЇДОЮ ТА ІНШИМИ ДУРНИЦЯМИ.
3. ЦІНУЙ У ДИТИНІ ДОБРІ НАМІРИ, НАВІТЬ ЯКЩО ЇХ НАСЛІДОК ТОБІ НЕ ПОДОБАЄТЬСЯ.
4. НЕ КРИЙСЯ ПЕРЕД ДИТИНОЮ, І ВОНА ВИРУЧИТЬ ТЕБЕ З БІДИ.

5. НЕ ПРИГНІЧУЙ ДИТИНУ ЛЮБОВ'Ю.
6. НЕ ДУМАЙ, ЩО КРАЩИЙ ТОЙ, ХТО СТАРШИЙ.
7. ГОВОРИ, АЛЕ НЕ НАБРИДАЙ."

Петеру сподобалися ці поради. Ось-ось уже мали з'явитися Оскар і Єва. Хлопці застелили скатертиною стіл, на ньому поставили дві свічки.

Роковини весілля відбулися не зовсім так, як вони собі гадали. Коли машина уже під'їжджала, хлопці приготували петарди для феєрверка, але Петерова вистрелила просто у вікно автомобіля. Обличчя батьків були чорні від сажі. Що кричав тоді батько, Петер не чув, бо Стаффан саме підпалив свою петарду. А в будинку хлопці побачили, що тарталетки, які вони поставили підігрівати, згоріли. Оскар, побачивши, що з вікон валує чорний дим, подумав, мабуть, що в хаті пожежа. Він кинувся в двері, підлога була ще мокра, і він в'їхав по ній у свіжопофарбовану стіну. "Краще б я зовсім ніколи не мав дітей...". Ці слова цвяшком засіли у Петера в голові. Їх, здавалося хлопцеві, сказав Оскар. Тоді в його голосі вчувалася велика втома, безпорадність і покірність долі.

*Стислий переказ по главах, автор переказу: Світлана Перець.
Авторські права на переказ належать Укрлібу.*

9

Петер вирішив утекти. Він вважав, що батькам буде краще без нього, і зникнути – найкраще, що він може зробити для них.

Святкування роковин весілля закінчилося тим, що хлопця замкнули в його кімнаті. За суботу й неділю він мав усе обмірковувати. Хлопця опанувало розчарування, каяття і злість. Він вважав, що нічого поганого зробити не хотів.

Для втечі Петер вибрав понеділок. Ввечері, дочекавшись, коли всі заснуть, він написав прощальну записку: "Якщо ви вважаєте, що я даремно народився, то краще мені десь подітися. Думаю, без мене вам буде добре. Всі мої іграшки, крім хокею, який я заповідаю Стаффанові, нехай забере собі Лотта. Не хвилюйтесь, я про себе подбаю сам. До речі кажучи, ніхто не мав наміру псувати вам настроїв. Петер. Кланяйтесь Могіканинові". Петер лишив записку на ліжку, потім він поцілував сонну Лотту в чоло і вистрибнув у вікно, взявши з нього свою дерев'яну свинку.

У хлопця в кишені було шістнадцять крон сімдесят п'ять ере. Гроюнга спала. Спала вся Швеція. Петер вирішив попрощатися з другом.

Стаффан затягнув Петера через вікно у свою кімнату. Він розповів, що дзвонив до Оскара, щоб усе пояснити, але той одразу поклав трубку. Петер сказав, що мусить тікати з дому, бо почувається винним. Стаффан сказав: "Утікай, коли вважаєш, що так буде краще. Але пам'ятай: від себе не втечеш". Друг вирішив зібрати для Петера усе необхідне, бо хлопець нічого не мав. Стаффан зібрав білизну, шкарпетки, плащ, будильник, карту Вестергетланду, пакет сухого молока, багатоколірну авторучку, дві плитки шоколаду, коробочку чхального порошку і штучні вуса. Це все він склав у валізку. Друзі попрощалися, Петер виліз у вікно і пішов.

Він йшов і скоро відчув, що стомився. Селище лишилося позаду, а обабіч дороги

розкинулись поля і луки. Хлопець направився до Ведбакена. По дорозі він зайшов на якусь ферму, де вирощували норки і лисиць на шкури. Поблизу хлопець знайшов старий "Опель-капітан" без коліс і там уместився спати.

Зранку Петера розбудив будильник, який дав друг. Петер встав і пішов розглядати бараки з норками і лисицями. Йому було шкода бідних тварин, які у клітках навіть не могли нормально ходити. Звірята дивились на Петера, як він думав, перелякано й благаючи водночас, ніби хотіли сказати: "Випусти нас!". Хлопець відчинив дверцята клітки. Сірі клубочки покотились звідтіля, один за одним зникаючи в дверях бараку.

Раптом надійшов високий чоловік, який побачив, що лисенята втекли. Петер не знав, що робити, і заскочив у порожню клітку. Чоловік пчихнув, а хлопець з страху зойкнув. І тоді чоловік побачив Петера і витяг з клітки. Чоловік потягнув Петера за сарай. Там хлопець помітив, що лисенятам пощастило втекти. Чоловік вів кудись хлопця і мовчав. А Петер просив вбити і його так, як цих нещасних звірів, і пошити рукавички. Хлопець називав чоловіка виродком, казав, що його самого треба замкнути у клітку.

Хлопець опинився на кухні, де була жінка. Чоловік, якого звали Хольгер, сказав, що хлопець випустив п'ятнадцять лисенят. Жінка запропонувала Петерові поїсти. Але хлопчик сказав, що, може, його нагодують тим, що їдять бідні тваринки. Хлопець відчував великий гнів і страшенне обурення. Жінка почала пояснювати, що норки й лисиці нормально живуть у тих умовах, які вони їм надають. І що мама хлопця не відмовилася б від такого хутра. Петер сказав, що навіть якби його мама мала гроші, не купила б хутро.

Чоловік почав кричати, що лисенята, які випустив Петер, все одно не виживуть у лісі, бо не пристосовані до цього. Тепер вони помруть швидше й болісніше, ніж у клітці. І в цьому будеш винен хлопець. Петерові на очі наверталися сльози, він думав: хіба це не чудово відчувати себе вільним хоч на мить, побігати на сонечку, відчувати лісові пахощі, навіть коли слідом за цим настане швидка смерть, хіба це не краще, ніж жити в тісній клітці, чекаючи, коли тебе заріжуть?

Чоловік сказав, що зараз подзвонить у поліцію, щоб хлопець відшкодував збитки. Петер шаснув рукою до кишені, вихопив коробочку із чхальним порошком, насипав трохи собі на долоню і висипав на чоловіка. Він почав чхати, а Петер утік, встигнувши викрикнути: "Шкуродер!". А ще хлопець зупинився надворі перед вивіскою і своєю кольоровою ручкою написав під назвою: "Брати Персон. Муки й тортури".

Петер не забував про поліцію, тому, щоб не йти дорогою, подався вузьенькою ліською стежиною, з якої було видно дорогу. Іноді хлопцеві здавалося, ніби він бачить знайомих лисенят, але то було каміння чи кущі. Петер сів під дерево і заснув. Йому приснилася Лотта.

Петера підібрав якийсь молодик, що їхав автофургоном з написом "М'ясо і холод". Всю дорогу він прилипав носом до лобового скла. Петер подумав, що молодик короткозорий. Молодик гнав машину так, наче вважав себе спортивним гонщиком, раз по раз кидаючись то вправо, то вліво. Виробляв він таке, що тим, кого він обганяв,

нічого не лишалося, як тільки сигналити йому вслід.

Петер брехав чоловікові, що йому сімнадцять років, але через проблеми з гормонами він виглядає молодшим. Брехав, що сирота, що треба робити операцію в Італії. Молодик співчував хлопцеві і навіть заплакав. Коли витирив сльози, то ледь не врізався у грузовик. Щоб видаватися дорослим, Петер попросив у молодика сигарету. Та коли затягнувся, почав сильно кашляти. Петер попросив спинити машину, щоб відкашлятися. Хлопець сказав, що піде далі сам. Молодик витяг з кишені десятку і дав як внесок на операцію. Ще й підморгнув, від'їжджаючи.

11

Найбільше Петер сумував за Лоттою, яку вважав частиною себе. Він готовий був дорого заплатити за те, аби почути, як сестра плаче, побачити, як вона їде на велосипеді. Хотів побачити її гримаси, які могли розвіяти найгірший настрій. Найнестерпнішою для Петера була та думка, що він ніколи не побачить сестри.

У маленькому селищі Петер вирішив написати листа додому. шукаючи, де купити папір, він побачив ювелірну крамничку. Серед блискучого дріб'язку були гарні маленькі сережки, схожі на справжні дзвіночки, тільки крихітні. Тоненьким срібним ланцюжком прикріплювалися вони до затиску, яким чіплялися на вухо. Вони коштували 15 крон, і хлопець купив їх. Потім пішов купити конверт, марку і пару аркушів паперу. Після цього у нього лишилося півтори крони. Щоб не померти з голоду, він вирішив, що завтра піде на біржу праці.

Петер написав сестрі, що у нього все гаразд, що скоро він розбагатіє і прийде додому. І тоді купить сестрі усе, що вона схоче. Хлопець поклав листа разом із сережками в конверт, добре його заклеїв і написав адресу. Потім кинув лист у поштову скриньку.

Відіславши Лотті листа, він почав безцільно тинятися сумними вулицями нудного селища. Ввечері хлопець спинив грузовика і попросився трохи під'їхати. Вже сидючи в кабіні, він помітив, що почався дощ. Згодом хлопець вийшов, обмок до нитки і дуже змерз. Петер уже був готовий просити пробачення у батьків.

Стомлений, змерзлий та мокрий, хлопець забрів на якийсь цегельний завод. До входу вів маленький місточок, перекинутий через глибоку канаву. Хлопець ледве не звалився з містка. Петер скрутився калачиком біля цегляного муру, підстеливши під себе кілька мішків, які валялися там скрізь. Крім мішків, там був коричневий вельветовий піджак, старий фетровий капелюх і стамеска. Петер одягнув те, що дав Стаффан: кальсони, майку з довгими рукавами й вовняні шкарпетки. А потім натягнув на голову фетровий капелюх і нап'яв піджака, який сягав йому мало не до п'ят. Хлопець заснув.

Була вже пізня ніч, коли його збудили чийсь голоси. Хлопець думав, що ж треба людям уночі на старому цегельному заводі. Петер боявся, щоб це не були бандити. Виходячи навпомацки з тунелю, Петер раптом наскочив на чиєсь величезне черево! Хлопець закричав. Люди, певно, злякалися не менше. Один чоловік привітався. Але Петер схопив якусь кулю і кинув у пляшки. Він кричав: "Ось вам зараз усім, геть усім

дістанеться: Оскару, Єві і всій вашій компанії!.. Думаєте, легко мене взяти? Не вийде! Я ніколи не здамся!". Ридючи, хлопець побіг, хоч його просили спинитися.

Хлопець довго бігав приміщенням, поки відчув, що уже не має сил. Знайшовши невеличку нішу в цегляному мурі, він сховався там і прислухався. Голоси почулися знову. Троє чоловіків розмовляли, дивуючись, що може хлопчик робити серед ночі тут. Один говорив, що йому шкода хлопця, який міг би з ними випити кави і з'їсти бутерброд.

Петер трохи заспокоївся і заснув. А зранку прокинувся і побачив, що на ньому ковдра, поруч стояв термос із кавою та кілька бутербродів. Лежав ще й папірець, на ньому було написано: "Сніданок готовий. Поїж і йди мерщій додому, одягнися тепліше". Хлопець згадав свою сім'ю, яка зараз, напевне, снідає.

Петер поспішив на біржу праці.

Стислий переказ по главах, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

12

Біля біржі хлопець причепив штучні вуса. У приміщенні було небагато людей, але всі усміхнулися, коли Петер зайшов. Хлопець уявляв, що він Рудольф Вальстрем. Так він і представився жінці, що там працювала. Хлопець сказав, що йому 53 роки, і він шукає роботу. Петер знову почав розказувати про свою "хворобу" — недостатність гормонної залози. Жінка сказала хлопцеві піти на другий поверх. Там Петера чекала ще одна жінка. Хлопець сказав їй, що шукає роботу, бо на його шиї жінка і троє дітей.

Хлопець розповів, що Рудольф-Ернст-Теодор-Моріц Вальстрем народився в містечку Вільсе-Клева, що у Вестергетланді, в сім'ї бідного селянина. Цієї дитини ніхто не хотів, тому вона мусила піти з дому, маючи всього лише десять років. Бідоласі доводилось перебиватися випадковими заробітками в чужих садах, злидарювати, хворіти, недосипати. Та все ж зібрав він трохи грошей і поїхав в Америку, де працював спершу ліфтером у хмарочосах, потім занудився тією працею і подався золотошукачем на Аляску. Там він знайшов найбільший самородок світу, але його було пограбовано, і він повернувся назад такий само бідний, як і раніше. Потім працював на автомобільному заводі, їздив до Африки полювати диких звірів. Нарешті повернувся до Швеції, одружився, завів трьох дітей. Тут працював деякий час на молокозаводі, перегортаючи сири, потім на цегельному заводі, поки не зчинився страйк і він не став безробітним. Тепер ось він без ніякої роботи й дивиться, як голодує його рідня. Сам він звик до нестатків, голоду й холоду, перехворів усіма хворобами. Мова тепер зовсім не про нього, а про його сім'ю, що поступово вимирає, а він не може дивитися на це спокійно.

Хлопець спершу говорив басом, але закінчив своїм десятирічним голосом. Розповідаючи про Вальстрема, він говорив про самого себе. Прототипом своєї доньки зробив Лотту. Петер затремтів усім тілом. Йому було жарко, перед очима все пливло.

Жінка почала гладити хлопця по спині, по голові. Вона сказала, що він розповів усе про себе, і тепер їй треба знати усе, адже у хлопця лихоманка, і його треба покласти у

лікарню. "Я сам про себе подбаю", — відповів Петер. Він чув крізь вікно щебетання пташки, уявляв, що це щебече маленьке пташеня, яке не змогло знайти свого гнізда. Хлопець вирішив шукати пташку, що мала Лоттині очі. Вона мала відвести його додому, треба тільки знайти її. Петер сказав, що живе поблизу. Жінка не знала, що казати.

Рудольф Вальстрем покидав біржу праці, так і не знайшовши ніякої роботи. Іншими словами, він просто перестав існувати. Лишився тільки Петер з пташиною пісенькою в голові. Він йшов шукати пташку з Лоттиними очима, що з'явилася на мить.

Хлопець подивився на березу. Високо над її верхівкою кружляв червонокрилий птах, коло за колом. Може, то його пташка? Петер відчув, що вона дивиться на нього. Описавши в повітрі дугу, пташка спустилася нижче, застигла на мить перед хлопцем й полетіла містом, ніби вказуючи дорогу. Петер пішов за нею. Так він пробіг майже половину міста.

Пташка прилетіла до ковбасника. Він кришив пташкам учорашню холодну сосиску. Чоловік дав Петерові сосиску, не взявши грошей. Петер знову побачив, що у пташки Лоттині очі! Тої ж миті вона знялася й зникла за дзвіницею. З-за рогу виринув поліцейський автомобіль. Ковбасник сказав, що мусить утікати. Петер попросився з ним. Ковбасник дозволив залізти у ту коляску на мопеді, де стояла скринька з сосисками, коробки з хлібом, ковбасою, гірчицею й кетчупом, бідон з водою та пляшка гасу. Ковбасник просунув руки в широкі рукавиці, на очі наклав мотоциклетні окуляри, потім натис на газ, і вони шалено рвонули вперед.

Виливши на дорогу гірчицю і кетчуп, втікачам вдалося відірватися і втекти. Покружлявши трохи провулками, вони заїхали в парк.

Ковбасник узяв Петера за руку й повів угору. На животі у нього, як і раніш, висіла скринька з сосисками. Вони йшли мовчки; так само мовчки всілися на траві, де дзюрчав у кам'яному жолобі і яскрів на сонці маленький струмочок. Нові друзі з'їли всі сосиски, що ще залишалися. Ковбасник розказав, що 15 років продавав на вулиці сосиски, але потім йому це заборонили. Він вирішив не підкоритися й продавати далі, тому поліція весь час нишпорили по його слідах. А Петер розповів про себе. Вперше після втечі з дому відважився сказати правду. Лежачи горілиць, він розповідав про Оскара, Єву і Лотту, про всі пригоди, які з ним трапилися, пояснив, чому втік з дому.

Ковбасник сказав, що людина повинна завжди лишатися собою. Наприклад, він не уявляє себе ніким іншим, крім ковбасника. Чоловік радив Петеру йти додому, бо інакше він все життя носитиме чуже ім'я.

Тим часом хлопцеві здалося, ніби чиясь тепла невидима рука прикрила йому очі. Останнє, що він побачив, був червоний птах, який, покружлявши трошки в голубому небі, зник за хмаринкою. Коли Петер прокинувся, біля нього стояли двоє поліцейських, які забрали його у відділок. Звідти вони подзвонили батькам хлопця. Петера усього трусило.

Приїхав Оскар і забрав сина. Вони обоє хотіли щось сказати одне одному, та не знали що. Батько закутав сина у ковдру і поклав у машину. Він лише сказав: "Люба дитино".

Оскар гнав машину дуже швидко, але хлопцеві здалося, що вони їхали вічність. За якусь мить звук коліс перетворився на пташине щебетання, цвірінкаючий хор.

13

Петер хотів розповісти про усе, що з ним сталося, але відчував, що у горлі застряв корок. Хлопець лежав хворий, і батько купив йому акваріум. Петер годинами спостерігав, як плавають рибки. Сестра і батьки хвилювалися за хлопця. Лікар сказав, що не бачить жодної фізичної причини німування. Петер чув і бачив усе, що діялось навколо. Його ж не чув ніхто, наче він сидів у гігантському акваріумі. Хлопець відчував, що у ньому палав холодний вогонь. Один лише вогненно-червоний птах міг приборкати те голубе крижане полум'я.

Коли Петер з батьком приїхав додому, Лотта першою кинулася до машини. На її вухах дзеленчали маленькі сережки: дзінь-дзінь-дзінь! Петеру стало трохи не по собі, коли він побачив її і почув оте дзінькання. Ледве не розплакався. Сестра обійняла брата і попросила більше ніколи не тікати. І вона почала своїми маленькими кулачками бити брата в груди. По щічках у неї котилися сльози, вона злизувала їх язиком. Вона молотила й молотила щосили, а хлопцеві було так приємно, що аж булькотіло всередині. Петер пообіцяв не тікати. Вони почали борюкатися прямо на задньому сидінні машини.

Батьки розповіли, що, довідавшись про втечу, Лотта і собі склала валізку та хотіла тікати. Петера обнімали, мама приготувала йому ванну. Батько сказав, що любить сина, і коли він втік, то всі відчули страшну безодню під собою. Вони шукали сина, але водночас старалися знайти самих себе. Мама почала пояснювати, що через роботу вони з батьком дуже втомлювалися. На роботі був постійний шум, тому люди там тільки кричали одне до одного. Батьки стомлювалися не лише тілом, а й душею, і відпочити не вдавалося ніяк.

Батьки занесли Петера з ванни у ліжко, вкрили. Але в хлопця все ще було відчуття холоду всередині. Його трясло.

14

Вночі у Петера піднялась температура, напливли кошмарні видива. Хлопцеві марилося, що його кудись віднесло на крижині, розділивши з родиною. Він опинився у хвойному лісі, де з'являється вогненно-червоний птах з Лоттиними очима. Хлопець здійнявся в небо за ним і вирушив у невеселу подорож понад лісами, мурами, над гірськими хребтами, озерами й морями. Вони підлетіли до цегельного заводу. Вогненно-червоний птах завів його туди з чорного ходу. Там стояв страшенний холод, стіни та шибки були вкриті інеем і кристаликами льоду. У великому залі було повно дивних істот з людськими тілами й лисячими головами, і всі вони одягнені в однакові сірі комбінезони. У залі горів вогонь, що давав холод. Замість тріскоту там чувся скляний дзвін, а дим був білий, наче сніг.

Оскара, Єву й Лотту хлопець побачив в тому самому залі. Вони вантажили кригою вагонетку. Петер кинувся був до них, але посковзнувся і впав. Підвестися допоміг якийсь чоловік, дуже схожий на ковбасника. Батьки не впізнавали сина. Почувся

якийсь дивний дзвін, під стелею Петер побачив вогненно-червоного птаха, який згодом впав на підлогу. Усі люди кудись ішли. Петер схопив обличчя сестри і почав гріти руками. Мов сніг весною, відтавало Лоттине обличчя. Застиглий вираз кудись подівся, лід розтав і стікав струмочками геть. Лотта ожила. Разом з батьками діти кудись ішли. У руках Петер тримав вогненно-червоного птаха, який привів його сюди. Коли вони вийшли, огидний дім зник. Птах розправив крила, знявся у небо й полетів. Летів він довго, аж поки червона цяточка не зникла в тумані.

Коли хлопець пробудився від того кошмару, Оскар сидів на краєчку його ліжка. Хлопець не зміг заговорити. Він пригадував, що біля нього сиділи Оскар, Єва, Лотта, навіть Стаффан і Приблуда. Хлопець відчував у собі крижану кулю, яка не давала йому говорити.

Батько багато говорив до сина. Розповідав про те, як вони колись жили в Едде. Йому тоді й працювалося непогано, а тепер усе перемінилося на гірше. Оскар говорив, що на заводі усі планують повстати.

Петер пролежав мовчки днів зо два. Потім гарячка впала, і голос йому повернула Лотта. Вона зайшла в кімнату з таким загадковим виглядом, що Петер одразу збагнув: щось неодмінно станеться. Завжди, коли вона щось задумувала, то намагалася напустити на себе такий вигляд, ніби нічого подібного в неї й на думці нема. Заклавши руки за спину, вона спитала: "В якій руці?". Петер вказав на ліву, і вона подала красиво загорнутий пакет, на якому стояло: "Моему німому братові від Королеви страшних мін". Там була "Велика книга гримас". Книжка являла собою фотоальбом, зшитий сестрою власноручно з листків картону. На листках були наклеєні різні фото, під якими можна було побачити текст щось на такий зразок: "Страшна диявольська гримаса", "Коли в спеку вип'єш трішечки води", "Дідусева гримаса", "Гримаса ідіота", "Людина у розпачі", "Чарівна усмішка" і так далі. На фото "Коли з'їси щось дуже-дуже кисле" в неї був такий вираз, наче вона з'їла одразу десяток лимонів, вимочених в оцту та ще й цілий тиждень вставляла з ліжка не на ту ногу. Петер засміявся, почувши власний сміх. Хлопець заговорив, виліз з ліжка, схопив Лотту й почав кружляти з нею у танку, хоча ноги були ще слабкі і дуже тремтіли. Лотта поклікала батьків. В їхніх очах були сльози.

Ввечері батько сидів біля сина. Біля ліжка лежала підзорна труба. Оскар сказав, що як тільки Петер одужає, усі – Єва, Лотта, Стаффан, Приблуда, він і Петер, підуть ловити рибу. І навіть Останнього Могіканина прихоплять з собою.

Стислий переказ по главах, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.